



RAPPORT

Datum 2000-06-28
KLM dnr 33-331-00
Lst dnr 220-2617-00

Landskap: Småland
Kommun: Vimmerby
Socken: Vimmerby
Fastighet: Stora torget
Fornl. nr: 313
Uppdragsgivare: Vimmerby kommun, Tekniska förvaltningen
598 81 Vimmerby

Den arkeologiska förundersökningen
Utförd 2000-05-29 av Björn Petterson
Ekonomiskt kartblad 6G 8a
X 6393440
Y 1502960

Dokumentation:

Situationsplan, skala: 1:500
Profil, skala: 1:20

Undersökningsresultat

I samband med att Vimmerby kommuns tekniska förvaltning installerade sommarvattenledningar i Stora torget, Vimmerby, utförde Kalmar läns museum en arkeologisk förundersökning av den berörda ytan. Ledningarna skulle läggas i 0,3 meter djupa och 0,6 meter breda schakt med anslutning vid befintliga ledningar i nordvästra hörnet av torget. Ledningarna skulle läggas längs två sträckor in mot torgets mitt med en total längd av ca 100 meter. Den ursprungliga planen var att vid ett tillfälle utföra den arkeologiska förundersökningen som ett antal provschakt längs ledningssträckan. På grund av trafiksituationen och pågående handel runt torget kunde endast delar av torget stängas av vid ett och samma tillfälle. Arbetet utfördes därför parallellt med anläggningsarbetet i två etapper. De aktuella schakten ligger ca 160 meter väster om kyrkan inom området för Vimmerbys medeltida stadsområde, Raä 313 (fig 1).

Stadens centrum ligger på en grusås som fortfarande är starkt markerad i stadsbilden med kyrkan på den högsta punkten. Även torget ligger relativt högt med bygatan, *Storgatan*, i åsen längdriktning svagt sluttande mot väster. De båda gatorna *Storgatan* och *Norr tullsgatan* är stommen i gatunäten och sannolikt de äldsta elementen i gatusystemet. Enligt resultat från de fåtal arkeologiska undersökningar och observationer som gjorts inom Vimmerbys medeltida stadskärna kan inte något besked ges angående stadens begränsningslinje eller bebyggelsehistoria. Inga säkert medeltida fynd har framkommit. Endast få uppgifter om kulturlagrens djup och mäktighet finns dokumenterade. Urschaktningen är stor runt stadens torg men en del av det äldsta stadsområdet är relativt oskadad (Åhman, E. 1984, s 16ff).

Problem som bör beaktas i samband med arkeologiska undersökningar i Vimmerbys medeltida stadskärna är främst de medeltida kulturlagrens utbredning och omfattning, spår efter specifika hantverk samt lämningar av den medeltida kyrkan och kyrkogården väster om den nuvarande kyrkan.

Den aktuella undersökningen utfördes som en schaktövervakning parallellt med anläggningsarbetet där asfalt, plattläggning och lösa fyllnadsmassor togs bort med hjälp av grävmaskin ner till intakta kulturlager alternativt den sterila grusåsen då inga kulturlager fanns. Därefter rensades ytorna och den arkeologiska undersökningen utfördes för hand

Schakt 1 innehöll inga spår efter kulturlager. Här vilade bärlagret för dagens gatubeläggning direkt på den ursprungliga grusåsen vid +120,6 m ö h (fig 2).

I schakt 2 framkom under ca 0,6 meter recenta lager, 0,2 meter kulturlager från nyare tid. Det övre lagret bestod av mörkgrå kulturjord med stort inslag av decimeterstora stenar. Det undre lagret innehöll mörkgrå kulturjord sand, grus, tegelkross, kolbitar, yngre rödgods samt ett fragment av kritpipa. Grusåsen med steril nivå påträffades vid +121,3 m ö h.

I schakt 3 fanns endast lös sandfyllning från tidigare schaktning utan spår efter kulturjord eller orörd nivå för grusåsen.

Den aktuella undersökningsytan ligger inom ett avstånd av 20-55 meter från *Storgatan*. Det faktum att endast kulturlager från nyare tid framkom vid undersökningen, utesluter inte att medeltida kulturlager kan finnas inom *Stora torget* eller framförallt i trakten av *Storgatan*. .

Litteratur

Åhman, E, 1984. *Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. Rapport medeltidstaden nr 55, Kalmar*. Stockholm.

Björn Petterson

antikvarie